

Rapport från funktionshindersombudsmannen

Möte med HSO Stockholm den 16 november 2017

pia.ehnhage@stockholm.se

Mina punkter

- Förslag till program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023
- Årsrapport 2016
- Stadens budget 2018 – funktionshindraspekter
- Projekt i staden
- Omvärldsbevakning
- S:t Julianpriset 2017

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023

Remiss.nu

Programmets utformning

- Baseras på FN-konventionen m.fl. internationella och europeiska styrdokument, den nationella funktionshinderspolitiken och lagstiftning.
- Stadens vision och övergripande mål i budget.
- Funktionshindersperspektivet.
- Fokusområden.
- Exempel på arbetssätt och verktyg.
- Planering, genomförande och uppföljning sker inom ramen för stadens verksamhetsplanering (ILS).

Årsrapport 2016

- Ingen ”vanlig” årsrapport.
- En lägesrapport om stadens uppföljningar av funktionshindersarbetet.
- Konkreta förslag till förbättringar.
- En beskrivning av frågor som FO uppmärksammat i kontakter men enskilda, anhöriga, funktionshindersråd, organisationer, medarbetare i stadens verksamheter.

Stadens budget för 2018 tar sin utgångspunkt i visionen om ett Stockholm för alla

Ett Stockholm för alla

```
graph TD; A[Ett Stockholm för alla] --- B[Ett Stockholm som håller samman]; A --- C[Ett klimatsmart Stockholm]; A --- D[Ett ekonomiskt hållbart Stockholm]; A --- E[Ett demokratiskt hållbart Stockholm];
```

Ett Stockholm
som håller
samman

Ett klimatsmart
Stockholm

Ett ekonomiskt
hållbart
Stockholm

Ett demokratiskt
hållbart
Stockholm

Ett Stockholm som håller samman

Mål:

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Stadsplaneringen ska skapa långsiktigt hållbara stadsmiljöer som bidrar till jämlika förutsättningar för stockholmarna.

Nyproduktion och upprustning ska utgå från högt ställda krav på bland annat tillgänglighet.

Ett Stockholm som håller samman

Mål:

Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Stockholms stads idrottspolitik utgår från ett folkhälsoperspektiv.

Stadens satsningar ska riktas särskilt mot dem som idag rör sig minst.

Det betyder riktade satsningar i ytterstaden och ett ökat fokus på unga tjejer och personer med funktionsnedsättning.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Mål:

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Åtgärder ska vidtas för att fler personer med funktionsnedsättning ska erbjudas anställning i staden.

En aktiv planering för breddad rekrytering ska finnas.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Mål:

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla dess invånare. Alla, oavsett funktionsförmåga, ska ha rätt till full delaktighet. Stockholms stad ska ha höga ambitioner för att bygga bort enkelt avhjälpna hinder. Alla invånare ska kunna leva likvärdiga liv, ha lika möjligheter och kunna ta del i stadens utbud, oberoende av funktionalitet. Byggnader, offentlig miljö och kollektivtrafik ska vara tillgängliga så att alla kan delta på lika villkor. En bristande tillgänglighet hindrar människor från att utvecklas, leva ut sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Mål:
Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Samhällsinformationen ska finnas tillgänglig för alla. Nya bostäder ska vara tillgängliga och äldre bostäder ska vid renovering rustas för ökad tillgänglighet. Stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska hålla hög kvalitet och stora möjligheter till inflytande ska garanteras. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättning ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor. Likvärdig utbildning är en rättighetsfråga.

Arbetet med mänskliga rättigheter

- Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar.
- Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt.
- Arbetet med aktiva åtgärder ska säkerställas på samtliga diskrimineringsgrunder.
- Det reviderade programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska implementeras (*kommunstyrelsen*).

Tillgänglighet och bemötande

Stadsmiljöverksamhet

- Staden ska arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat. (*stadsdelsnämnderna, miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden, utbildningsnämnden och exploateringsnämnden*).
- All planering av den yttre miljön ska ske utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

KS förslag till budget för 2018

Tillgänglig stadsmiljö

- Alla stadsdelsnämnder ska fortsätta arbetet med att eliminera hinder inom sitt ansvarsområde.
- Arbetet med att göra stadens inne- och utemiljöer fysiskt tillgängliga ska fortsätta.
- Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet.

Tillgänglig stadsmiljö

- Lekparker ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem.
- Vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder.
- Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas.
- Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå.
- Exkluderande design ska successivt avlägsnas.

KS förslag till budget för 2018

Fastighetsnämnden

- Vidta åtgärder för att tillgängliggöra nämndens publika lokaler för personer med funktionsnedsättning.
- Förvaltningsbyggnader, kommersiella byggnader och kulturbyggnader samt stadens partihandelsområden.

Information och kommunikation

- Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med kommunen eller att utnyttja e-tjänster ska vara lika god som för övriga invånare.
- Information som publiceras på Stockholms stads webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.
- Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och funktionshindersrörelsen.

Tillgänglighet och bemötande

- Stadsdelsnämnderna ska hålla en hög tillgänglighet och ge ett gott och respektfullt bemötande.
- Bemötandet kan behöva anpassas med hänsyn till den enskildes individuella förutsättningar.
- Det kan också handla om att avhjälpa hinder i den fysiska miljön.

Andra tillgänglighetsfrågor

- Tillgång till heminstruktörer i alla stadsdelsnämnder.
- Samarbeta med organisationer och föreningar som har viktiga kunskaper inom området.
- Stadens egna verksamheter ska vara tillgängliga och ska vid behov anpassas.
- Socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder ska anpassas så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan tillgodogöra sig hjälpen.

Skola - utbildning

Tillgänglighet och undervisning

- Stockholms skolor ska ha god tillgänglighet, både vad gäller undervisning och den fysiska skolmiljön.
- Tillgängliga lokaler är inte bara bra för alla, det är helt avgörande för elever med funktionsnedsättning.
- Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortsätta (*Sisab*).
- *Obs! Valåret 2018*
- KS förslag till budget för 2018

Arbetsmarknadsinsatser

Rätten till arbete

- Stockholms stad ska göra sitt yttersta för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet.
- Staden behöver utveckla sitt utbud av insatser för att motsvara behoven inom målgruppen och säkerställa att varje enskild individs kompetenser tas tillvara.

Effektiva arbetsmarknadsinsatser

- Personer utan gymnasieutbildning, kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden, personer med funktionsnedsättning och nyanlända ska prioriteras.
- En allt större andel av Jobbtorgs målgrupp har social problematik och lider av fysisk och psykisk ohälsa.

Lika möjligheter till arbete

- Arbetsmarknadsnämnden ska vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter.
- I arbetet ingår att öka kunskapen i staden om möjligheten att använda Arbetsförmedlingens insatser för gruppen.
- Samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete.
- Stadsdelsnämnderna ska öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete.

Bostäder

Utbyggnadstakten för bostäder med särskild service ska öka

- Boenden enligt LSS och SoL till personer med funktionsnedsättning.
- Få fler privata aktörer att gå med i LOV.
- Från och med 2018 fördelas en del av nuvarande stimulansbidrag som ett ”hyresbidrag för merkostnader för nya gruppboende LSS”, utöver den grund- och nivåersättning som KF fastställer varje år.

Utbyggnaden av bostäder med särskild service ska öka

- Stadsdelsnämnderna/regionerna ska ta fram en årlig plan för att klara behovet av särskilda boenden enligt LSS och SoL för personer med funktionsnedsättning.
- Socialnämnden samordnar arbetet utifrån ett stadsövergripande perspektiv.
- En samlad plan ska godkännas av kommunstyrelsen.
- Planen är vägledande för nämnderna gällande stadens utbyggnad av dessa bostäder.

KBF – kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning

- Stadsdelsnämnderna ska kunna söka ersättning från KF för deras faktiska kostnader för KBF.
- Handläggning av och beslut om KBF sköts fortsatt av stadsdelsnämnderna.

Idrott, kultur och fritid

Hälsofrämjande insatser

- Folkhälsoperspektivet i stadens idrottspolitiska program ska beaktas.
- Utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättning (*socialnämnden i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna*).
- I uppdraget ligger även att samarbeta med civilsamhällets aktörer.

Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet ska öka

Idrottsnämnden

- Ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.
- Samverkan med idrottsrörelsen och andra aktörer.
- Anpassa utbudet av aktiviteter.
- Verka för att stadens idrottsanläggningar är tillgängliga.

Fritidsgårdar och mötesplatser

- Stadsdelsnämnderna ska särskilt stötta det lokala kulturlivet samt utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning.
- God tillgång till samtliga verksamheter och särskilda fritidsgårdar riktade till denna grupp.
- En satsning görs inom ramen för uppdraget ”Fritid för alla”.
- Fritid för alla är ett nätverk i Stockholms stad som arbetar för att utveckla fritidsaktiviteter så att alla har möjlighet att ha en aktiv fritid.
- Se även www.fritidsnatet.se

KS förslag till budget för 2018

Sommarkoloniverksamhet

- Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet.
- Verksamheten för LSS-kollo har därutöver kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utveckling inom målgruppen

- Fler män än kvinnor har LSS-insatser.
- Fler kvinnor än män är idag aktuella inom socialpsykiatrin.
- Andelen personer med NPF har ökat.
- Andelen av målgruppen inom stadens socialpsykiatrin med missbruk eller beroendeproblematik är cirka 40 procent.
- Andelen av socialpsykiatrins målgrupp som är föräldrar har nästan fördubblats.

Nya målgrupper och arbetssätt inom stadens äldreomsorg

- Äldrenämnden ska ha beredskap för att tillgodose nya målgruppers särskilda behov inom äldreomsorgen.
- Fler personer som lever med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning blir äldre och kan komma att behöva stöd och hjälp av äldreomsorgen utifrån sina egna behov.
- Förebyggande riktade insatser för att nå äldre med t.ex. psykisk ohälsa, missbruksproblematik, funktionsnedsättning.

Brukarperspektivet

- Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser som görs för målgruppen och den enskildes inflytande ska öka.
- Den enskilde ska tidigt kunna påverka vem som utses som ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj (uppdragstagare).

Barnrättsperspektiv

- Viktigt att uppmärksamma situationen både för barn med funktionsnedsättning och för barn till vuxna som ansöker om stöd och service för funktionsnedsättning.
- Arbetet med rutiner för att säkerställa barnperspektivet samt barns delaktighet i handläggningen ska fortsätta.

Ledsagarservice och kontaktperson

- Ledsagarservice och kontaktperson utgör angelägna hälsofrämjande insatser, både på kort och på lång sikt.
- Insatserna behövs för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättning regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter.
- Socialnämnden och äldrenämnden ska verka för att handläggarna får kunskap om de uppdaterade riktlinjerna.

Stadens resurser ska fördelas rättvist.

- För att säkerställa en fortsatt rättvis fördelning av ”penningpåsen” för LSS mellan stadsdelsnämnderna ska kommunstyrelsen göra en översyn av ersättningsbeloppen och pröva dess aktualitet.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

- Stadsdelsnämnderna ska motverka våld i de verksamheter som riktar sig mot målgruppen genom kunskapshöjande insatser till både personal och brukare.
- Utgångspunkt ska vara stadens program.

Satsningar riktade till socialpsykiatrins målgrupp

- Brukarinflytandet är en prioriterad fråga.
- Säkerställa att utvecklingen av stadens verksamheter sker i överensstämmelse med målgruppens önskemål och behov.
- Stadsdelsnämndernas samarbete med brukar- och intresseorganisationer ska stärkas, t.ex. i brukarråd och brukarrevisioner.

Arbetsinriktade insatser och sysselsättning inom socialpsykiatri

- Möjligheterna till arbetsinriktade insatser och sysselsättning ska förbättras.
- Med rätt stöd och hjälp kan fler i målgruppen klara egen försörjning, praktik eller studier.
- Verka för att IPS-metoden (Individual Placement and Support) sprids.
- Stadsdelsnämnderna ska säkerställa tillgången till insatsen Peer Support genom att verka för fler Peer Supportrar i socialtjänstens verksamheter.

Anhörigstöd

- Stadens förebyggande stöd och insatserna ska vara likvärdiga i hela staden.
- Socialnämnden och äldrenämnden ska genomföra en kartläggning av stadsdelsnämndernas anhörigstöd.
- Organiseringen av stadens anhörigkonsulenter beaktas.
- Implementeringen av programmet ska fortsätta (*socialnämnden och äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna*).

Andra individuella stöd och lösningar

Föräldrastöd

- Föräldrar ska erbjudas föräldrastödsprogram i syfte att skapa jämlika förutsättningar till en god uppväxt för alla barn.
- Ett särskilt fokus ska ligga på föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samt vuxna personer med funktionsnedsättning som är föräldrar.

Andra uppdrag

- Se över möjligheten att införa förenklad biståndsbedömning för fixartjänster till personer med funktionsnedsättning under 75 år (*äldrenämnden i samarbete med socialnämnden*).
- Fastställa enhetliga kompetenskrav på befattningar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning (*socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen*).
- Utveckla stadens arbete med brukarundersökningar för personer med funktionsnedsättning (*socialnämnden i samarbete med kommunstyrelsen*).

Andra uppdrag

- I syfte att motverka att den individuella behovsbedömningen påverkas av att individen fyller 65 år ska en utredning genomföras med målsättningen att öka samverkan och samhandläggningen kring äldre inom socialtjänsten.
- Se över möjligheterna till att inarbeta kostnaderna för persontransporter i den s.k. pengarna för daglig verksamhet.

Stadens arbete framöver påverkas av

- Den nya lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård som träder i kraft den 1 januari 2018.
- Förändringar i diskrimineringslagen 2018.
- LSS-utredningen klar den 1 oktober 2018
- Översynen av SoL klar den 1 december 2018.
- Utvecklingen inom assistansen, lagändring våren 2018.

FN-konventionen – lagstiftning - praxis

- Lagstiftningen gäller.
- FN-konventionen kan användas som vägledning i rättstillämpningen.
- Hur kan vi öka rättighetsperspektivet i handläggningen? Vilka konsekvenser får det?
- Jämställdhets- och barnrättsperspektivet
- Vilka funktionshinder i vår egen verksamhet behöver undanröjas?

Projekt i staden

Pilotprojekt Kollegial observation

- Projektet fortsätter 2018.
- Verksamhetsutveckling genom kollegial observation i LSS-verksamheter (kvalitetsobservationer).
- Under ledning av kommunstyrelsen i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnder.
- Utbildning – genomförande – uppföljning – utvärdering av modellen.
- Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen.

Målet för pilotprojektet

- En modell för ” kollegial observation” ska testas i ett pilotprojekt där 1-2 enheter/ stadsdelsförvaltning ingår.
- En utbildning anordnas för nyckelpersoner. Utbildningen ska ge grundläggande kunskaper, som ska leda till ett förändrat arbetssätt ute i verksamheterna. Observation ska, efter denna utbildningsinsats, ingå som en del i det ordinarie uppföljnings- och utvecklingsarbetet.

Stockholms stad – Sveriges Digitaliseringskommun 2017

”Stockholms stad har satt fokus på att skapa den smarta staden där digitaliseringen bidrar till att skapa en attraktiv och hållbar plats för medborgare och företag. Genom ett kompetent ledarskap har Stockholm byggt upp en bred förmåga för att ta sig an stadens transformation med fokus på nytta och innovation. Här samsas robotar som låter sjuka barn vara med på distans i skolan med automatiserade processer kopplade till e-tjänster och breda insatser för att höja den digitala kompetensen. Samtidigt som staden arbetar löpande för att hitta smartare processer och nya samarbeten för att ta sig an stadens utmaningar. Förväntningarna är stora på Stockholm att ta på sig ledartröjan nu när Sverige ökar takten mot en smartare välfärd.”

DigIT

- Ett samverkansprojekt kring digital kompetensutveckling för medarbetare inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg inklusive socialpsykiatri.
- Syftet är att trygga Stockholmsregionens kompetensförsörjning och att öka kunskap, vilja och förmåga hos medarbetare att använda de digitala möjligheterna och stödja brukarna i användandet.
- DigIT-ombud

En fritidsapp under utveckling

- Tillgängliggöra information om kultur- och fritidsutbud för vuxna personer som bor i LSS-bostad.
- Surfplattor och mobiltelefoner
- Projekt hos idrottsförvaltningen som finansieras med utvecklingsmedel från staden - Digital förnyelse

S:t Julianpriset 2017

- Tack för hjälp med tips!
- Välkomna till utdelningen av S:t Julianpriset söndag den 3 december kl. 13-16, Kulturhuset, Studion.

Tack för ikväll!

Kontaktuppgifter:

Pia Ehnhage

Stadsledningskontoret

Kansliet för mänskliga

rättigheter

pia.ehnhage@stockholm.se

+ 46 76 12 29 441